

N:o 144.

Af herr **A. Thylander**, i anledning af *Kungl. Maj:ts proposition angående aflöningsstat för tullverket.*

I fråga om rätt att vid befordran från *en* ålderstilläggsgrad till närmast högre få räkna sig till godo något af det i förstnämnda grad intjänata ålderstillägget yttrar tullstatskommittéerade å sid. 246 af betänkandet följande:

»Vid senaste reglering af postverkets lokalstat medgafs för tjänstemännen rätt att räkna sig till godo jämväl hela tjänstetiden inom närmast lägre grad. Med afseende å det mindre antalet ålderstilläggsgrader inom tullverket torde man emellertid därstädes icke kunna gå lika långt i detta hänseende. Kommittén vill det synas, som om rimliga anspråk skulle kunna anses tillgodosedda, därest tjänsteinnehafvare medgäfves att räkna sig till godo den tid, han tjänat i närmast lägre grad, efter det han där intjänat fullt ålderstillägg, dock med sådan ytterligare begränsning, att andra hälften af ålderstillägget i den högre graden ej finge anses intjänadt förr än efter fem tjänsteår i sistnämnda grad.»

Af skäl, som jag härnedan närmare vill precisera, kan jag emellertid ej finna en dylik för tullverkets tjänstemän enligt statsverkspropositionen föreslagen bestämmelse vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, utan synes mig, som skulle nämnda tjänstemän därigenom bli alltför styfmoderligt behandlade i jämförelse med deras vederlikar inom postverket.

Den fördel, som kommer tullverkets tjänstemän till godo genom att i nämnda verk finnas endast 3 ålderstilläggsgrader, då däremot i postverket finnas 5, är nämligen, enligt mitt förmenande till den grad minimal,

att densamma i förening med den föreslagna bestämmelsen, att tjänstemännen efter att ha tillbragt 10 år i en ålderstilläggsgrad få räkna sig till godo eventuellt öfverskjutande år *intill fem* för erhållande af ålderstillägg i närmast högre grad, icke på långt när uppväges af den stora fördelen, som posttjänstemännen besitta, att vid befordran till närmast högre grupp, när helst den sker, få räkna sig till godo för erhållande af ålderstillägg samtliga i föregående grupp intjänta år. Fördelen för tullverket med tre grupper i stället för fem är, skulle man kunna säga, endast skenbar. Granskar man nämligen närmare dessa 5 ålderstilläggsgrupper, skall man finna, att högsta gruppen ej utgör mer än 0,36 % och den därpå följande 1,93 %, *c:a* 2.29 % af hela antalet. Återstår således 97,71 %, hvilka, liksom förhållandet i tullverket, äro fördelade på 3:ne ålderstilläggsgrupper. — Men äfven om fördelen med de 3 grupperna i stället för 5 ej vore fullt så minimal, som nu faktiskt är förhållandet, blifver den likväl ej ensam rättvisligen ägnad att betinga en så afsevärd inskränkning i bestämmelserna angående ålderstilläggens åtnjutande, som nu föreslagits. Enligt statsverkspropositionen skulle i verkligheten förhållandet komma att gestalta sig sålunda: Under det att i postverket endast *högst undantagsvis* torde inträffa, att en tjänsteman genom öfverhoppande af en ålderstilläggsgrupp går miste om bibehållandet af redan intjänt ålderstillägg eller tjänstårsberäkning för att komma i åtnjutande därpå, eller med andra ord, under det en posttjänsteman så godt *som vid hvarje tillfälle af befordran* till högre grad får räkna sig till godo, utan någon inskränkning, samtliga i föregående grad intjänta år för erhållande af ålderstillägg, kommer visserligen för tulltjänstemannen möjligheten ej att utslutas att vid befordran till högre grad *delvis* få komma i åtnjutande af i föregående grad intjänta ålderstillägg, men blir denna möjlighet betingad af, att tjänstemannen kvarstått i första grad 15 år eller därutöfver, hvilket, — särskildt beträffande befordran från lägsta graden, så länge extratiden ej afsevärdt kan komma att förkortas, — åtminstone ännu så länge mera sällan kommer att inträffa. Framställd i andra ordalag, ställer sig skillnaden mellan ålderstilläggsbestämmelserna i de båda verken på följande sätt: Under det att en posttjänsteman vid sin utnämning till exempelvis postexpeditör genast får börja räkna tjänsteår för erhållande af ålderstillägg ej allenast i den ålderstilläggsgrupp, han sålunda tillhör, utan äfven samtidigt för den närmast högre gruppen, och således, för att vid skeende befordran till kontrollör eller någon af de båda lägsta postmästareklasserna få komma i åtnjutande af fullt ålderstillägg, endast behöfver kvar-

stå i lägsta graden 10 år, får, enligt kungl. propositionen, exempelvis en kammarskrifvare först efter nämnda antal tjänsteår i graden, d. v. s. 10 år senare än posttjänstemannen, *borja* räkna sig till godo öfverskjutande tjänsteår för erhållande af ålderstillägg i nästa grad. Och ej nog därmed, om han sedan kvarstår i denna lägsta grad aldrig så länge, kan han likväl ej vid befordran till nästa grad genast få komma i åtnjutande af mer än det till fullo intjänta ålderstilläggets *första hälft*. Att härvidlag en tydlig orättvisa blifvit begången, som Riksdagen bör vara mån om att få afhjälpt, torde ligga i öppen dag. Därtill kommer:

1:o) att en kammarskrifvares slutaflöning, alltså båda ålderstilläggen inberäknade, äfven om den på fyra platser i riket är föreslagen till 3,600 kronor, likväl på de flesta platser ej är föreslagen till högre belopp än 3,000 kronor och på åtskilliga platser endast till 2,800 kronor, då däremot slutaflöningen för en postexpeditör, *hvarhelst han än har sin tjänstgöring förlagd*, innan han kan påräkna ytterligare befordran, alltid bör komma att uppgå till 3,300 kronor.

2:o) att kammarskrifvaren erhållit sin första ordinarie utnämning afsevärdt många år senare än postexpeditören, samt att hans inkomster under extra ordinarie-tiden varit betydligt mindre och långt osäkrare med ty åtföljande större skuldsättning än den extra ordinarie postexpeditörens, hvidan dessa två omständigheter borde ha talat för att vid befordran till högre grad snarare bereda tulltjänstemännen fördelaktigare villkor än posttjänstemannen, i stället för tvärtom.

Nu torde möjligen någon komma att göra följande invändningar mot den motion, jag här nedan kommer att framställa:

1) att hänsyn äfven måste tagas till, att själfva aflöningsbeloppen i de högre graderna inom tullverket äro föreslagna till något större belopp än för motsvarande tjänstegrader inom postverket,

2) att tulltjänstemännens utsikter att vinna befordran till högre grad äro jämförelsevis något större än posttjänstemännens.

Den första invändningen vill jag bemöta därmed, att visserligen utgöra själfva aflöningsbeloppen (lön och tjänstgöringspengar) för de 3 lägsta aflöningsgraderna inom postverket näst efter postexpeditörsgraden ej mera än resp. 2,600, 3,000 och 3,200, då däremot aflöningsbeloppen för de tjänstemannagrader, till hvilka direkt befordran från kammarskrifvaregraden i regel torde förekomma, enligt kungl. propositionen växla mellan 2,900 och 3,700. Men är därvidlag att märka, att med de nämnda tjänstemannabefattningarne inom postverket så godt som utan undantag äro förenade sportler af gan-

ska afsevärd natur: för postmästarne i form af öfverskjutande frimärksprovision, särskilda afgifter af trafikanterna för hållande af breffack med fl. dylika sportler, samt för postkontrollörerna likaledes frimärksprovisionen, som i regel torde uppgå till 1,000 kronor och däröfver pr år. För mången tullförvaltare och kontrollör däremot torde högst få tillfällen till extra inkomster i tjänsten yppa sig, och där de verkligen förekomma, utgöra de i regel, i motsats till motsvarande postfunktionärens, ersättning för arbete, förrättadt före eller efter expeditionstiden d. v. s. under den för dem afsedda hvilotiden. Men äfven fränsedt denna olikhet i åtnjutandet af extra inkomster, torde mer än *tillräckligt* stöd för den för tullfunktionärerna i mellanstadierna föreslagna förhöjningen vara att finna i den af tullstatskommitterade med rätta förfäktade åsikten, att tulltjänsterna i allmänhet genom sin natur af ansvarsfulla uppbördsbefattningar böra i aflöningshänseende vara bättre situerade än andra med dem jämförliga och till och med högre ställda befattningar inom andra verk. Hvad nu den andra invändningen beträffar, att tulltjänstemännen i fråga om utsikterna att en gång vinna befordran till högre grad äro bättre lottade än posttjänstemännen, så vill jag först som sist uttala, att det påståendet, enligt de utredningar, jag låtit verkställa, helt enkelt ej är med sanna förhållandet öfverensstämmande, utan att snarare — med undantag möjligen för den allra yngsta generationen ett motsatt förhållande äger rum. Att bedöma en tjänstemans, hvilkens som helst, utsikter att vinna befordran till tjänstemannagrad närmast efter den lägsta efter förhållande mellan antalet tjänster i lägsta ordinarie graden samt antalet tjänstemannabefattningar i högre grader, såsom kungl. generaltullstyrelsen behagat göra i sitt underdåniga utlåtande af den 17 okt. 1903 öfver de af Sveriges allm. tulltjänstemannaförening till Kungl. Maj:t ingifna påminnelser, kommer gifvetvis ej alltid att hålla streck, allra minst vid en jämförelse mellan postverket och tullverket, alldenstund befordran till lägsta grader i ena verket sker 6 à 10 år tidigare än i det andra verket. Frågan gäller ju ej inom hvilketdera verket, *från den tidpunkt räknadt, då första ordinarie tjänst uppnåtts*, det kräves längsta tid för erhållande af ytterligare befordran, utan fast mera, inom hvilketdera verket det kräves största antalet tjänsteår, *från inskrifningsåret räknadt*, för erhållande af befordran till tjänstegrad närmast efter den lägsta.

För att under nu rådande förhållanden få en rätt syn på beföringsmöjligheterna till tjänstemannagrad närmast efter den lägsta inom de båda verken, blir det därför nödvändigt att gå tillväga på ett helt annat sätt, än tullstyrelsen funnit skäligt. Hur lång tid en tjänsteman — han

må befinna sig på ordinarie eller extra ordinarie stat — måste tillbringa i verket, för att i vanlig ordning komma i tur till befordran utöfver lägsta grad, måste gifvetvis framför allt vara beroende af proportionen mellan, å ena sidan antalet *tjänster* af högre grader, å andra sidan antalet till dylik grad obefordrade *tjänstemän*, ordinarie eller extra ordinarie, som på grund af sin anciennitetsrätt eller af annan anledning vid första befordran till högre grad komma att gå före den tjänsteman, hvars befodringsutsikter man vill bedöma. Huru befodringsutsikterna inom de olika verken ställa sig, torde bäst och tydligast framgå af några exempel. Vid en jämförelse mellan befodringsutsikterna för tvenne i hvardera verket inskrifne tjänstemän — om nämligen som befodran till högre grad räknas befodran till 1:ste postexpeditör — visar det sig sålunda, att en under april månad 1897 inskrifven posttjänsteman (eller med andra ord den för närvarande yngste ordinarie postexpeditören), för att uppnå sin tur till erhållande af en af de $228 + 60 = 288$ (34,8 %) befintliga tjänster af högre grader, har att afvakta endast de $600 - 60 = 540$ (65,2 %) äldre till högre grad obefordrade tjänstemännens afgang ur lägsta grader, — under det att en vid samma tidpunkt inskrifven tulltjänsteman, för att uppnå en af de 129 (32,25 %) föreslagna tjänsterna af högre grader, måste vänta ut först och främst föreslagna 151 ordinarie tjänstemän i lägsta grader — däri alltså äfven inberäknade innehafvare af de öfveruppsyningsmans- och uppsyningsmans tjänster, som af tullstatskommittén föreslagits till tjänstemannabefattningar — samt dessutom, lågt räknadt, 120 öfriga, (af i tullverkets senaste matrikel upptagna 150) till inskrifningsåret äldre, men till ordinarie tjänstemannagrad ännu obefordrade tjänstemän, som med visshet kunna antagas hafva för afsikt att vinna befodran, alltså inalles 271 (67,75 %).

Göres nu samma jämförelse mellan tvenne i slutet af år 1889 i hvardera verket samtidigt inskrifna tjänstemän, visar det sig, att befodringsutsikterna till högre grad för tulltjänstemännen ställa sig än sämre, jämförda med posttjänstemännens, ity att den senare, för att uppnå en af $228 + 55 = 283$ (50,2 %) tjänster af högre grad, har före sig endast $340 - 55 = 285$ (49,8 %) till högre grad af obefordrade tjänstemän, under det att tulltjänstemannen, för att uppnå en af 129 (42,7 %) föreslagna tjänster af högre grader, har före sig först och främst 143 tjänstemän i lägsta ordinarie graden (af förstnämnda 151) samt dessutom, lågt räknadt, ett 30-tal (af tullverkets senaste matrikel upptagna 47) till inskrifningsåret äldre, men till ordinarie tjänstemannagrad ännu obefordrade

tjänstemän, som med visshet kunna antagas ännu vinna befordran, alltså inalles 173 (57,3 %).

De tvenne andragna exemplen torde tydligare än någon annan utredning gifva vid handen, att framtidsutsikterna för närvarande tvärtom ställa sig sämre inom tullverket än inom postverket, i stället för bättre, såsom tullstyrelsen velat göra troligt, och på hvilken uppfattning dess för tulltjänstemännen mindre gynnsamma ställning till aflöningsfrågan i väsentlig mån torde ha sin grund.

I anledning af hvad jag sålunda anfört, men då jag på samma gång anser, att den fördelen, om än i verkligheten aldrig så obetydlig, som tullverkets tjänstemän ha med sina endast 3 ålderstilläggsgrader gent emot postverkets tjänstemän med sina motsvarande 5 grupper, godt bör kunna betinga en viss inskränkning i fråga om rätten att vid viss befordran få bibehålla redan förut intjänadt ålderstillägg, skulle jag vilja föreslå, att denna inskränkning komme att bestå däruti, att tulltjänstemannen, *först sedan han i en grad tillbragt 5 år*, finge vid befordran till högre grad komma i åtnjutande af samma rätt, som kommer posttjänstemännen till del redan *vid själfva utnämningen i den lägre graden*. Jag får därför hemställa,

att nedanstående punkt af § 2, mom. 9 i Kungl. Maj:ts förslag till aflöningsreglemente för kungl. tullverket (sid. 190 i statsverkspropositionen): »dock att den, som befordrats till tjänst, som nu är sagd, från tjänst i närmast lägre ålderstilläggsgrad må tillgodoräknas — — af hela ålderstillägget», måtte få följande ändrade lydelse:

»dock att den, som befordras till tjänst, som nu är sagd, från tjänst i närmast lägre ålderstilläggsgrad, må tillgodoräknas den tid, under hvilken han till äfventyrs innehåft och bestridt tjänst i sistberörde grad, sedan han där intjänat stadgad tid för tillträdet af ålderstilläggets första hälft».

Stockholm den 28 januari 1904.

A. Thylander.

I motionen instämma:

<i>L. Gust. Broomé.</i>	<i>Paul Hellström.</i>	<i>K. v. Geijer.</i>
<i>Oskar Berg.</i>	<i>K. G. Karlsson.</i>	<i>S. Natt och Dag.</i>
<i>Herman Andersson.</i>	<i>Henrik Hedlund.</i>	<i>Jakob Petersson.</i>